סוד ישרים — פרשת החדש

ויאמר ד' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה וגו'. בזוה"ק (תצוה קפו.) חדשיכם לא כתיב אלא החודש הזה לכם דילי איהו אבל אנא מסרית ליה לכון דלכון איהו באתגליא וכו' ירחא דילכון איהו בסדורא כסדר דאתוון אביב דאיהו אב"ג וכו'. אבל ירחא שביעאה דילי איהו מסופא דאתוון תשרי וכו':

ביאור הענין כי אתוון למפרע מורה על מצב הבריאה כמו שהוא מצד השי"ת שהבריאה עומדת תמיד נוכח השי"ת ועל זה איתא כאן דילי איהו כי מצד זה המצב יש להבריאה גודל התבטלות כמו מי שעומד נוכח המלך פא"פ יש לו התבטלות עצום לפני המלך. אמנם אתוון כסידרן מורה על זה הרצון שהציב השי"ת שיהי' הבריאה בהתלבשות שיהי' נראה שנעתק ונתרחק מעט מהמלך למען שלא יהי' כ"כ התבטלות ומפאת זה ההתלבשות דווקא יתכן הויות עולם בשלימות וענין בריאת והויות העולם מה שניתן לנו רשות להשיג כוונת השי"ת בהבריאה הוא כמו שנאמר כל פעל ד' למענהו וכמו שנאמר בכל סדר הבריאה לעושה השמים בתבונה כי לעולם חסדו וגו' וכמו שמצינו על כל הבריאה כי לעולם חסדו היינו שרצה להטיב בחסדו לבריותיו וכל הבריאה נתיסדה על אלו שתי הכוונות א' כל פעל ד' למענהו והכוונה השני' הוא שחפץ להטיב לבריותיו ועיקר הוי' של הבריאה הוא ע"י ההכרה שמכרת לד' הארץ ומלואה כי כל כמה שמכיר האדם לד' הארץ ומלואה כך מקנה לו השי"ת הוי' כי באמת אוחז השי"ת בידו כל ההויות ולא עזב שום דבר מידו כדאיתא במדרש (פ' פנחס) כלום רחמן מוסר פרנסתו לאכזרי וכן לא מסר שום דבר מהשפעה לזולתו שיהי' כח בידו לפעול בו כחפצו ורק לזה שמכיר תמיד לד' הארץ ומלואה מאמין לו השי"ת ג"כ להשפיע לו הוי' כי גם אחר שהוא בידו נקראת ג"כ לד' הארץ לזה כל מה שקובע האדם בלבו יותר הכרה לד' הארץ ומלואה משיג בזה האדם הוי' ביותר ועיקר התלבשות הרצון ית' בהויות עולם הוא בחדש ניסן לזה נקרא דלכון הוא באתגליא כי בניסן הוא אתוון כסידרן והצירוף מזה החודש הוא "ישמחו "השמים "ותגל "הארץ להורות על זריחת האור שישראל עם כל הלבושים שלהם עלה במחשבה היינו שגם הלבושים של ישראל נכללים בעצמית רצונו הפשוט ית' אלא כמו שאי אפשר בזה העולם לסבול עצמית רצון הפשוט בלי לבוש ע"כ כשיורד בהירות הרצון להויות עולם מוכרח להתלבש בלבוש גשם ככה ממש המה הלבושים של ישראל כי באמת הם ישראל כדכתיב כי חלק ד' עמו היינו שהמה נכללים בעצמית הרצון ית' רק בזה העולם מוכרחים לירד בהתלבשות לזה מתפאר השי"ת בהלבושים של ישראל ג"כ כדכתיב ישראל אשר בך אתפאר. וזהו שנתקשה משה רבינו על מולד הירח כי ירח מורה על הלבושים של ישראל שמאיר בהם אורו ית' כמו הירח שמקבלת אור מהשמש כי השורש מהלבושים של ישראל הוא כדאיתא בתקוני זוה"ק (הקדמה ב) לבושין תקינת לון וכו'. היינו מזה שהשי"ת חפץ להקרא מלך בתחתונים הלביש את אור מדותיו בלבושים מחולקים וכמאמרם ז"ל בגמ' (ר"ה דף לא.) שחילק מעשיו ומלך עליהן ומזה נסתעפו אלו הלבושים שעליהם נאמר לך ד' הגדולה והגבורה וגו' ומזה נמשך כל פרטי הלבושים של ישראל ובזו הרגע שנתמלאה סיהרא והאור בא בהתלבשות זה נקרא מולד הירח ועל זאת הרגע נתקשה משה רבינו איך יתכן שיתחלף מיש לאין כי האור הבהיר כמו שמאיר אצלו ית' הוא בלי גבול ובלי התחלקות ואין בו שום צמצום כי אם אחדות פשוט וזה הוא יש האמיתי כי רק מצד אדם נקרא אין יען שאין יתכן להאדם שום תפיסה באור בהיר כזה ע"ד שנקרא נמי חושך כדכתיב וחושך על פני תהום ולפני מי הי' אז חושך הלוא לפניו ית' נאמר לילה כיום יאיר כחשיכה כאורה אלא כמבואר בזוה"ק (אדרא נשא) לית לילה אלא מסטרא דילן היינו רק מסטרא דילן נקרא חושך משום שלא הי' עדיין אז בהאור שום צמצום וכן נקרא נמי מצד אדם אין מפאת שלילת התפיסה בו רק אחר שבא האור בצמצום ההתלבשות עד שהגיע בתפיסת אדם זה האור נקרא מצד תפיסה הנמוכה יש אבל באמת עיקר היש הוא אותו אור הבהיר שקודם הצמצום. וזה האור הבא בצמצום הלבושים הוא אין נגד אור הבהיר שקודם הצמצום ועל זאת הרגע המתחלפת מיש לאין הי' נתקשה משה עד שהראה לו השי"ת כזה ראה וקדש היינו שדווקא ע"י אלו הלבושים יכולין להשיג מקור האין שהוא היש האמיתי כי אלו הלבושים הם בית קבול להיש האמיתי ע"ד שאיתא בתקוני זוה"ק (תיקון יג) דרגין דשלמה אינון בית קבול לדרגין דמשה וכד מתחברין כלא כאחד שלמ"ה אתהפך למש"ה וכו'. היינו כי בעומק אלו הדרגין דשלמה טמון כל דרגין דמשה כך בתוך אלו הלבושים של ישראל טמון כל האור שהוא בלי גבול רק להגיע לאותו האור א"א רק ע"י אלו הלבושים:

איתא בגמ' (מנחות מה.) כה אמר ד' אלהים בראשון באחד לחודש תקח פר בן בקר תמים וחטאת את המקדש (יחזקאל מו) חטאת עולה היא אמר ר' יוחנן פרשה זו אליהו עתיד לדורשה רב אשי אמר מילואים הקריבו בימי עזרא כדרך שהקריבו בימי משה תניא נמי הכי ר' יהודה אומר פרשה זו אליהו עתיד לדורשה אמר לו ר' יוסי מילואים הקריבו בימי עזרא כדרך שהקריבו בימי משה אמר לו תנוח דעתך שהנחת דעתי וכו':

הענין הוא שהגמ' מבאר בזה שלא נפסק מעולם החיבור משמשא לסיהרא ואף שנראה לפעמים פגימותא דסיהרא מ"מ בעומק הוא גם אז הסיהרא מלאה אור משמשא. וכן מרמז במדרש רבה (שמות פ' טו) במה שפתח על פסוק החודש הזה לכם וגו' הה"ד כי מראש צורים אראנו אלו האבות וכו' מתחלה הי' המקום מבקש לכונן העולם ולא הי' מוצא עד שעמדו האבות משל למלך שהי' מבקש לבנות מדינה וכו' בא ליתן היסוד והיו המים עולים מן התהום וכו' שוב בא ליתן את היסוד במקום אחר והיו המים מהפכים עד שבא במקום אחד ומצא שם צור גדול אמר כאן אני קובע את המדינה על הצורים הללו. כך מתחלה הי' העולם מים במים והי' אלקים מבקש לכונן עולמים ולא היו הרשעים מניחין וכו' כיון שבאו האבות וזכו אמר הקב"ה על אלו אני מכונן העולם שנאמר וכו' לכך כתיב כי מראש צורים אראנו. הן עם לבדד ישכון מהו הן כל האותיות מזדווגין חוץ מב' אותיות הללו וכו' אמר הקב"ה כשם ששני אותיות הללו אינן יכולין להזדווג עם כל האותיות אלא לעצמן כך ישראל אינן יכולין להדבק עם כל העכו"ם אלא לעצמן וכו'. הן עם כלביא יקום לפיכך אמר הקב"ה וכו' שנאמר החודש הזה לכם וכו'. היינו שלא מצא השי"ת מקום

חזק שלא יתפרד לעולם החיבור כי אם אצל האבות כי אף לאחר כמה העלמות לא יפסוק היחום של האבות ומביא המדרש ראי' על זה מאותיות הן כי אלו האותיות אין להם חיבור כי אות ה' מרמז על תפיסה האחרונה של הבריאה ואות נון מורה על בינה שהוא עלמא עלאה ולפי תפיסת השכל מעוה"ז אין להם שום חיבור על זה אמר הן עם לבדד ישכון היינו שמצד ישראל יש לאלו שתי אותיות ג"כ חיבור וגם התפיסה האחרונה של ישראל מקבלת תמיד אור מעלמא עילאה בלי הפסק לעולם וזהו שנאמר החודש הזה לכם היינו שהזריחת אור שמנהיר השי"ת לישראל בזה החודש לא יופסק לעולם:

וזה הענין מבאר נמי כאן בגמ' כי הנה זה הפר הי' פר ע"ז כדאיתא בגמ' (הוריות ו. ותמורה טו) ר"י אומר על עכו"ם הביאום ואמר רב יהודה אמר שמואל על עכו"ם שעשו בימי צדקיהו וכו' והא מייתי להו הנהו דחטאו אמר רב פפא כי גמירי חטאת שמתו בעליה במיתה הני מילי ביחיד אבל לא בצבור לפי שאין מיתה בצבור וכו' וזה מורה שאפילו אחר כמה העלמות שהי' אז בכל זאת לא נפסק ח"ו היחוס של ישראל וזהו שאמר ר"י פרשה זו אליהו עתיד לדורשה כי אליהו מרמז על היחוס של ישראל שאינו נפסק לעולם כי אליהו הוא הקסטא דחיותא מהכלל ישראל כי כמו שנשאר בכל פרט נפש מישראל קיסטא דחיותא אשר ממנה יקום בתחיית המתים כדאיתא בזוה"ק (לך פג.) נפשא סלקא ולא אשתאר בה בהדי גופא בר חד רשימו דקסטא דחיותא וכו' וזה ידוע שאחר שנמצא חלק בכל פרט מוכרח להמצא דבר אחד שהוא הכולל והמקור לזה. ואליהו הוא כולו הקסטא דחיותא של הכלל שהוא כולו חי וגם גופו חי לרמז שאין שום העדר בישראל לגמרי כי הוא הקסטא דחיותא מכל הכלל ישראל לכן הוא חי וקיים עמנו לעולם וזהו נמי שאמר רב אשי מילואים הקריבו בימי עזרא כדרך שהקריבו בימי משה כי אז בימי עזרא הי' כ"כ העלם והסתר עד שהי' נדמה שנפסק ח"ו כל היחוס מישראל כי היו נושאים נשים נכריות ומדברים בלשון אשדודית על זה אמר מילואים הקריבו בימי עזרא היינו שגם אז נתמלא פגימותא דסיהרא עד שאין שום פגם כלל בישראל כדרך שהקריבו בימי משה כי בימי משה הי' מליאותה דסיהרא וכמבואר במדרש רבה (פ' נשא) שהפרים שהקריבו למילואים בבית עולמים המה הפרים שהיו נושאים את המשכן והמשכן מורה על התחלת המשכת אורו ית' תוך הלבושים ישראל וזהו ענין מלואים שנקרבו במשכן ובמקדש וקרבן הכהנים בהקמת המשכן שנקרא מילואים היינו למלאות החלל שנדמה לעיני אדם שיש חלל והפסק בין אור השי"ת לפעולת אדם וכל הבריאה דומם צומח חי מדבר וע"י המילואים נתמלא החלל הזה ונתראה מפורש שאין שום חלל והפסק וזהו כוונת מאמרם ז"ל מילואים הקריבו בימי עזרא כדרך שהקריבו בימי משה היינו שאותה אהבה שהי' אז בימי משה לא נפסק ח"ו כלל כי אותה אהבה ממש הי' גם בימי עזרא עד שהיו יכולין להקריב מילואים גם בימי עזרא שגם בימי עזרא נתמלא כל פגימותא דסיהרא בשלימות הגמור כמו בימי משה עד שלא נשאר שום פגם בישראל. וזהו שאיתא במנחות (שם) וביום החודש פר בן בקר תמים וששה כבשים וכו' פר מה תלמוד לומר לפי שנאמר בתורה פרים ומניין שאם לא מצא שנים מביא אחד ת"ל פר. ששה כבשים מה ת"ל לפי שכתוב בתורה שבעה ומניין שאם לא מצא שבעה יביא ששה ת"ל ששה ומניין שאם לא מצא ששה יביא חמשה. חמשה יביא ארבעה. ארבעה יביא שלשה. שלשה יביא שנים ואפילו אחד ת"ל ולכבשים כאשר תשיג ידו ומאחר דכתיב הכי ששה כבשים למה לי דכמה דאיפשר להדורי מהדרינן וכו':

וזהו כענין שמצינו בש"ס כמה פעמים דבר זה מתורת משה רבינו לא למדנו ומתורת יחזקאל למדנו ועל זה הענין איתא נמי כאן פר מה ת"ל לפי שנאמר בתורה פרים וכו' ששה מה ת"ל לפי שנאמר בתורה שבעה וכו' היינו כי מצד הבהירות של תורת משה צריך להיות שבעה כי שבעה מורה על סדר מבורר מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין בלי שום פגם והעלם בנתים לזה אמר מניין שאם לא מצא שבעה וכו' עד אפילו אחד כלומר במקום שאין יד האדם משגת לברר א"ע כ"כ מניין שבכל זאת לא נפסק ממנו החיבור תלמוד לומר כאשר תשיג ידו ודבר זה יכולין ללמוד רק מתורת יחזקאל כי עליו איתא בהאר"י הק' ז"ל לכן נקרא יחזקאל בן אדם כי הוא שורש בחינת הבן של אדם הראשון היינו שעל ידו נתקן כל ההעלמות שהיו גבי אדם הראשון עוד מאיפה היית ביסדי ארץ וכו' לזה מראה לנו יחזקאל תיקון אפילו באחד ועד היכן מבאר בגמ' (שם) שאנו למדין התיקון מיחזקאל כדאיתא בגמ' (שם) וכן תעשה בשבעה בחודש מאיש שוגה ומפתי וכפרתם את הבית (יחזקאל מ"ה:כ) שבעה אמר ר"י אלו שבעה שבטים שחטאו ואף על פי שאין רובה של קהל חודש אם חדשו ואמרו חלב מותר מאיש שוגה ומפתי מלמד שאין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה אמר רב יהודה אמר רב זכור אותו האיש לטוב וכו' שאילמלא הוא נגנז ספר יחזקאל שהיו דבריו סותרין דברי תורה וכו'. והנה על וכן תעשה פירש רש"י ז"ל כי היכא דכתיב לעיל מיני' תקח פר בן בקר כן תעשה בשבעה שבטים וכו' היינו שאנו למדין מהפר דכתיב לעיל מיני' שהי' על ע"ז שעשו בימי צדקיהו ואף שכבר מתו הנך דחטאו עכ"ז אמרינן שם בגמרא אין צבור מתים ויש תיקון וגמרינן משם וכן תעשה בשבעה אלו שבעה שבטים שחטאו אע"פ שאין רובה של קהל להורות שיש נמי תיקון בהעלמות של כל פרט נפש מישראל וזהו בחודש אם חדשו ואמרו חלב מותר מאיש שוגה ומפתי מלמד שאין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה היינו כי כל ההעלמות נסתעפו אל האדם רק מהתלבשות אור וזה ההתלבשות נקרא בחודש היינו התחדשות שהוא מהתלבשות האור והארה מהתחלת המשכת האור בהתלבשות הוא בחודש ניסן כמבואר בזוה"ק תצוה (מובא לעיל) ירחא דילכון וכו' לזה אמרו ז"ל אם חדשו ואמרו חלב מותר וכו' היינו אף שמחמת הלבושים מוכרח כל אחד לפנות לצרכי עוה"ז ומפאת זה נתרחקו ממילא מאור וזהו מאיש שוגה ומפתי עכ"ז אין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה היינו כיון שהנקודה האמצעית מכל הלבושים והצרכים של ישראל הוא רק שיהי' נשאר ממנו השארה לעולמי עד למען שיתגדל מזה כבוד שמים. מזאת הנקודה האמצעית יתמלא הפגם מכל לבושי ישראל שנתרחקו כי העלם דבר עם שגגת מעשה היינו שיהי' השכחה וההעלם נתגבר כ"כ ח"ו עד שיתעלם ויתפגם גם הנקודה האמצעית זה אינו כלל גבי ישראל לזה יש תמיד תיקון לישראל בכל ההעלמות והסיהרא נתמלא תמיד מאור שמשא: